

TOPLUMSAL BÜTÜNLÜK AÇISINDAN TERÖR PAZARLAMASI VE KONTR-PAZARLAMA

Yard. Doç. Dr. Abit BULUT(*)

GİRİŞ

Bir siyaset bilimci veya terör uzmanı değiliz. Ancak, eylemlerinin odak noktasını insanın (tüketici) oluşturduğu bir sosyal ilim dalıyla uğraşan bir akademisyen olarak, güncelliğini korumakta olan toplumsal bir problemi çalışma konusu olarak almamız yadırganmaz sanırım. Yöre insanı olmak ve bazı olayları bizzat gözlemlemek durumunda kalışımız da bizi bu konuya yöneltmiştir.

Buradaki amacımız, terörün tarihçesini ele almak, yani bir anlamda "siyasal tarihçilik" yapmak değildir. Bir tarihi birlikte yaşamış insanların birbirinden çekinir hale geldiği, birbirlerini önyargıyla değerlendirmeye başladıkları bu ortamın ortadan kaldırılabilməsi için sahip olduğumuz birikimi, bilimsel bir katkıya dönüştürmek amacındayız.

Konuyu ele alırken şöyle bir bakış açısıyla yola çıktık: Herşeyden önce "terör örgütü" nü, yokluk, sefalet ve tedirginliğe yol açan korkuyu ve güvensizliği pazarlayan bir işletme olarak düşündük. Buna karşılık devleti, yürütme organı olan hükümet aracılığıyla, birlik ve bütünlüğü sağlamak amacıyla kontr (karşı) pazarlama eylemlerine başvuran rakip olarak ele aldık. Bu bağlamda konu, korku ve benzeri olumsuzlukları çağrıştıran eylemlerin pazarlanmasına karşılık, güven ve geleceğe yönelik umut gibi olumlu çağrışımları yapan eylemlerin pazarlanması olarak algılanabilir. Çünkü her iki taraf da, firma imajı ve ürün/hizmet imajı meydana getirmek üzere bir pazarlama işletmesinin kullanabileceği bütün araç ve teknikleri kullanmaktadır.

Bu kısa girişten sonra konuyu, "pazarlama" çerçevesi içerisinde biraz detaylandırarak inceleyelim.

PAZARLAMA VE KONTR-PAZARLAMA KAVRAMI

Amerikan Pazarlama Birliği (AMA), 1985 de pazarlamayı şu şekilde tanımlamıştır⁽¹⁾: "Pazarlama, kişilerin ve örgütlerin amaçlarına uygun biçimde

(*) Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Öğretim Üyesi

(1) AMA Board Approves New Marketing Definition", Marketing News (March 1, 1985) s.1'den nakleden İlhan Cemalcılar, Pazarlama: Kavramları-Kararlar, (İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., 1987), s.8.

değişimi sağlamak üzere, malların, hizmetlerin ve düşüncelerin yaratılmasını, fiyatlandırılmasını, dağıtımını ve satış çabalarını planlama ve uygulama sürecidir". Tariften de anlaşılacağı gibi, insanın ve htiyacın olduğu her alan, pazarlamanın konusu olmakta ve pazarlamacıyı ilgilendirmektedir.

Terör olayını pazarlama açısından ele aldığımızda, örgüt, çeşitli sebepler ileri sürerek(*), haklılığını vurgulamakta ve düşüncelerinin kabul edilmesi için çeşitli eylemlerde bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle, kendisini ve fikirlerini pazarlayarak, düşüncelerine yatkın insanların sayısını artırmaya çalışmaktadır. Yani, tabana yayılmaya ve konuyu, hedef aldığı kitleye mal etmeye çalışmaktadır.

Bu husus, örgütün beklentilerine uygun tarzda çözümlendiği takdirde, devletin zarar göreceği ve toplumsal kaosların kaçınılmazlığı ortadadır. Devlet, kendisi aleyhine oluşacak böyle bir sonuca razı olamayacağı için, kontr-pazarlama uygulamalarına başvurur. Devlet olmanın gereğidir bu.

Tek(2), "örgütlenmiş gruplar tarafından arzu edilmeyen sosyal fikir ve uygulamaları yok etme" eylemlerini kontr-pazarlama olarak ifade etmektedir. Daha sonra, istenenlerin tutundurulması faaliyetlerinin ise "sosyal pazarlama" kapsamına girdiğini belirtmektedir. Buradan, devletin, sosyal bütünlüğü sağlamak üzere kontr-pazarlama ve sosyal pazarlamayı birlikte kullanması gerektiği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

TERÖRİZM VE TÜRKİYE'DE TERÖRİST EYLEMLERİN SEBEPLERİ

1. Terörizm

Tedhişçilik olarak da bilinen terörizm, "siyasal bir hedefe ulaşmak amacıyla devlete, halka ya da bireylere karşı sistemli şiddet eylemlerine başvurma"(3) şeklinde tarif edilebilir. Bir başka tarif, "politik, ideolojik veya dinsel amaçları gerçekleştirmek için korku yayarak, gözdağı vererek veya baskı yaparak planlı (hesaplı) şiddet veya şiddet tehdidi kullanma"(4) şeklindedir. Bunlara benzer aynı mahiyette çeşili tarifler yapmak mümkündür. Dikkat edilirse, tariflerde ortak bazı noktalar vardır.

- Belli bir amacın varlığı

(*) Bazen sosyal kökenli "kimlik arayışı", bazen de "ekonomik" kökenli gelir dağılımındaki eşitsizlikler sebep görülmektedir. Gerçekte ise çok sayıda ve çeşitte değişken, "terör"e sebep olabilmektedir.

(2) Ömer Baybars TEK, Pazarlama: İlkeler ve Uygulamalar, (İzmir: Kartal Ambalaj ve Matbaacılık ve Tic., 1990), s.33.

(3) Ana Britannica, C.20, s.549.

(4) Genel Kurmay Başkanlığı, Türkiye'de Anarşi ve Terör Ortamının Doğmasında Etkin Rol Oynayanların Demografik ve Psikolojik Profilleri, (Ankara: Genel Kurmay Basımevi, 1985), s.1.

- Belli bir yöntemin kullanılması.

Amaç, kurulu düzeni bütün kurum ve kuruluşlarıyla hedef alıp toplumsal kaoslara yol açmaktır; kullanılan yöntem ise şiddet yoluyla psikolojik güvensizlik ortamı yaratmaktır.

2. Türkiye'deki Terörist Eylemlerin Sebepleri

Resmi araştırma ve değerlendirmeler sonucu Türkiye'deki terörü meydana getiren etkenler, bir şekilde aşağıdaki gibi ifade edilmektedir.

Şekil 1: Terörü Meydana Getiren Faktörler

Kaynak: Başbakanlık, Terör ve Terörle Mücadele Durum Değerlendirmesi, (Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1983), s.233.

Erdoğan⁽⁵⁾, yukarıda "iç destek" faktörleri arasında sayılan sebepleri biraz daha detaylandırarak Türkiye'deki terörist eylemlerin sebeplerini şöyle sıralamaktadır:

- 1- Yetersiz ve hatalı sosyalizasyon,
- 2- Resmi ve sosyal organizasyonlardaki çözülme (fikri ve etnik ayrılıklar)
- 3- Partizanlık, iktidar- muhalefet uyumsuzluğu.

(5) Zeki Erdoğan, "Türkiye'de Terörist Eylemlerin Sebepleri", Uluslararası Terörizm ve Gençlik, içinde (Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1987), s.9-19.

- 4- Ekonomik krizler,
- 5- Hızlı değişmeye cevap veremeyen zayıf ve yetersiz müeyyideler,
- 6- Psikolojik karamsarlığın ve toplumda huzursuzluk olduğu inancının canlı tutulması,
- 7- Sosyal kontrolü sağlamaya hizmet eden şahıs ve kurumların yıpratılması ve sindirilmesi,
- 8- İstismar,
- 9- Ailenin sosyal yapısının bozukluğu.

TERÖR ETKENLERİNİN PAZARLAMA BAKIŞ AÇISIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Bir "pazarlama sistemi" mantığıyla baktığımızda, Şekil 1'deki Dış destek ve karma etkenleri, "kontr" ve buna bağlı olarak yürütülecek "sosyal pazarlama" için kontrol edilemez dış çevre faktörleri olarak değerlendirilebilir. İç destek faktörleri ise kontrol edilebilen çevre faktörleri kapsamında algılanabilir.

Pazarlanan "Terör"ü ortadan kaldırmaya çalışan hükümeti de, kontr-pazarlama girişiminde bulunan bir pazarlama yönetimi şeklinde düşünmek mümkündür.

Tasarladığımız bu mantık çerçevesinde hükümetin ilk işi, "pazarlama yöneticisinin belli başlı görevlerinden biri olan pazarlama stratejisini"⁽⁶⁾ hazırlamaktır. Hedef pazarın seçimi ve pazarlama karmasının oluşturulması gibi iki unsurdan oluşmaktadır bu strateji. Diğer bir ifadeyle, hükümet, sahip olduğu imkân ve kaynakları hedef alanları arasında uygun bir tarzda dağıtım işlevini yerine getirecektir.

1. Hedef Pazarın Seçimi

Hükümetin tek muhatabının terör örgütü olduğu açıktır. Ancak örgüt, genel pazarlamada olduğu gibi ürün/hizmet üreten karşısındaki bir rakip olarak her zaman karşıda durmamaktadır. Bu yüzden, işe nereden başlanacağı ve hangi sıra dahilinde hangi alana yönelineceği konusunda bir "öncelikler sırası" tayin edilmelidir.

Hareket serbestisini önemli ölçüde azaltan belirsizliği en aza indirmek veya ortadan kaldırmak için teröre kaynaklık eden kişi ve kuruluşlar hakkında detaylı bilgiler elde etmek oldukça önemlidir. Ancak "piyasa araştırması, hiç bir zaman yöneticinin yerine karar alamaz; sadece ona gerekli bilgileri sağlar. Diğer bir ifadeyle piyasa araştırması, belirsizlik içinde karar almak durumunda olan yöneticinin belirsizlik alanını daraltır"⁽⁷⁾. Böylece etkin karar almak için yönetim, kaynaklarını

(6) Tunç Erem, Yönetim Açısından Pazarlama: (İstanbul: Hilâl Matbaacılık Koll.Şti, 1978), s.17.

(7) Güney Devrez, Piyasa Araştırmasında Bilgi Toplama Metodları, (Ankara: Ankara Üniv. S.B.F Yayınları, No:309, Sevinç Matbaası, 1971), s.9.

en verimli şekilde kullanma imkânı elde eder. Çünkü yönetim, hedef aldığı pazara uygun stratejiler geliştirmek zorundadır.

Bir strateji formüle etmedeki ilk adım, eldeki bilgiyi başarılı bir şekilde organize etmektir. Diğer bir ifadeyle önce plan yapılmalıdır. Bu anlamda yönetim, "neredeyim?" "nereye gitmek istiyorum?" ve "oraya nasıl gidebilirim?" sorularına cevap bulmalıdır⁽⁸⁾.

Gerektiğinde, hedef pazara tam olarak nüfuz edebilmek için pazar bölümlendirilmesine de gidilebilir. "Belirli bir pazardaki pazarlama stratejisi olan pazar bölümlenmesi, karşılıklı olarak bölümlenme neticesinde ortaya çıkan faydalı grupların hedeflenmesi ve aynı mamül için bu pazar gruplarına değişik pazarlama programlarıyla yönelinmesi olarak özetlenebilir ki, buna bir bakıma pazara derinlemesine girme stratejisi diyebiliriz"⁽⁹⁾. Ancak bu şekildeki bir yönelişle, hedef pazar üzerinde belli bir oranda kontrol sağlanabilir. Çünkü, aynı piyasayı hedef olan terör örgütü ve hükümet, bu anlamda amansız bir rekabet içindedirler.

2. Pazarlama Karmasının Oluşturulması

Birinci aşamada terörü ortadan kaldırmak, ikinci aşamada tedavi edici önlemler almak üzere eldeki imkanların hangi etkinlikte kullanılması gerektiği, bu safhada önem kazanmaktadır. Burda, genel pazarlama için önerilen 4P'nin uygulanamayacağı açıktır.

Fiili terörü ortadan kaldırmak için, PKK'ya karşı yürütülen güvenlik mücadelesinin sonuna kadar sürdürülmesi gerekmektedir. Akabinde, çatışmasız çözümleri tartışarak üretmek, öfkeli fanatizmin yerine soğukkanlı aklın yolunun açılması demek olacaktır⁽¹⁰⁾. Bu şekildeki bir yaklaşımda gösterilecek en ufak bir zaafiyet, terör örgütü ve yardımcılarının ekmeğine yağ sürmek anlamına gelir.

Çölaşan⁽¹¹⁾'in, 1994 basımı "The Warlords" adlı yabancı bir kitabın 135. sayfasından yaptığı DEPlî Hatip Dicle ile ilgili alıntısı, yönetimin daima tehlikelere karşı uyanık ve kararlı olmasının ne denli önemli olduğunu vurgulamak bakımından son derece ilginçtir. Bahsedilen açıklama şöyledir: "Kürt ve kürdistan partisi kurmamız yasak... Kendi geleceğimizi kendimiz belirlemek istiyoruz. Kuzey Kürdistan (Güneydoğu Anadolu) da bireyleri işkenceden geçmeyen, hapse atılmayan, vurulmayan bir tek ev bile yok... Kürdistanda patlayan ihtilalci hareketle baş edemeyen Türk Devleti... ölümlere bile saygı göstermez... Kürdistanda ne olup

(8) James C. Cornelius, "How to Develop a Successful Marketing Strategy" in Marketing U.S. Agriculture, Edit: Deborah Takiff Smith, 1988 Yearbook of Agriculture, s.32-36.

(9) Zafer Kesebir, Pazar Bölümlenme Stratejisi, (İstanbul: İstanbul İ.T.İ.A. Yayını, 1979), s.69.

(10) Taha Akyol, "Terörsüz Çözüm", Milliyet, 22 Mart 1994, s.15.

(11) Emin Çölaşan, "Bu Ne Biçim Fikir Özgürlüğü", Hürriyet, 4 Mart 1994, s.5.

bittiğini hiç bir gazeteci yazamaz... Türk hükümeti, bizim özgürlük hareketimize yardımı keseceğimizi umuyorsa, yanılıyor..."

Burada, hem terörün "etnik" temele dayandırılması, hem de PKK ile kürt sorununun birlikte algılanması için gayretler vardır. Terörün yaygınlaştırılması ve kabulü için gösterilen bu çabalara karşılık, hükümetin, kontr-pazarlama ile dünya platformunda haklılığını vurgulayacak tanıtım faaliyetlerine ağırlık vermesi gerekmektedir.

Yönetimin, kendi farklılığına saygı göstermeyene, demokrasiyi yıkmaya çalışana saygı göstermek durumunda kalmanın demokrasiyi güçlendirmeyeceğinin, aksine yozlaştıracağına⁽¹²⁾ bilincinde olarak kamuoyunu bilgilendirerek yönlendirmesi gerekmektedir. Haklı olmak ve meşru zeminde mücadele etmek gibi avantajların, devletin inandırıcılığı üzerinde önemli etkisi olacaktır.

Daha öce de ifade edildiği gibi, pazarlama karması elemanlarının, ürün pazarlanmasındaki şekliyle uygulanamayacağı açıktır. Daha ziyade, bilgilendirme, eğitime ve ikna etmeye yönelik "tutundurma" ağırlıklı çabalar yoğunluk kazanır.

ANARŞİ VE TERÖRÜN BUGÜNKÜ İMKAN VE KABİLİYETLERİ

Terör örgütü ve benzeri yıkıcı unsurların imkân ve kabiliyetlerini oluşturan faktörler şöyle sıralanmaktadır⁽¹³⁾:

- Serbest olan militan kadro,
- Sempatizan, meyilli kitle,
- Yıkıcı unsurların yurt dışındaki uzantıları,
- Güvenlik kuvvetlerince tanınmayanlar.

İlave olarak:

- Bölgenin coğrafik yapısı
- Bölge insanıyla iletişim kurmadaki kolaylıklar^(*)
- Devlet güçlerinden daha fazla bir zaman boyutunda bir arada kalınacağı hissini verilerek insanların baskı ve stres altında tutulabilmelerinin sağlanması.

Kendilerinin sahip olduğu bu avantajların yanısıra, güvenlik güçlerinin ve yörede çalışan resmi görevlilerin sahip olduğu dezavantajlar da, yıkıcı unsurların "avantaj" hanelerine kaydolmaktadır. Devletin görevlileri, yöresel lehçeyi bilmedikleri için yöre halkı ile diyalog kurmaları imkansız hale gelmektedir. Kimlik arayışlarının

(*) Bir alt kültür bölgesi olarak oluşan mahalli lehçelerle konuşabilme imkânı, sağlanan psikolojik baskı artırmanın yöre insanındaki direnci önemli ölçüde azaltması, medyanın teröre devamlı konu etmesi sebebiyle, insan zihninde yer etmesi vb. sebeplerle iletişim kurmaları kolaylaşmaktadır.

(12) Ahmet Taner Kışlalı, "Yanlışlıklar Trajedisi", Cumhuriyet, 6 Mart 1994, s.4.

(13) Başbakanlık, Terör ve Terörle Mücadele Durum Değerlendirmesi, (Ankara: Başbakanlık Basımevi, 1983), s.75.

yoğunluk kazandığı son zamanlardaki etkinlikler, yöre insanının belli bir kısmının kasıtlı olarak kendi mahalli diliyle konuşmasına zemin hazırlamıştır. Bu dilden habersiz yönetici ve memurlar, görevlerini yaparken çevresinde konuşulanların ne ile ilgili olduğu konusundaki endişeler sebebiyle tedirginlik duymaktadırlar. Bu da onların verimini azaltmakta ve halkla bütünleşmelerine büyük ölçüde engel olmaktadır.

Bölgenin çetin coğrafi şartları, gerilla tipi eğitim görmemiş güvenlik kuvvetlerini teröristler karşısında güçsüz kılmaktadır. Ayrıca belli resmi kıyafetler, güvenlik güçlerinin deşifre olmasına ve dolayısıyla etkinliklerinin azalmasına yol açmaktadır.

Geçmişteki bazı olumsuz uygulamalar, yöre insanının bir kısmının devleti temsil eden kişi ve kuruluşlara önyargıyla bakmasına sebep olmaktadır.

Sağlanan dış lojistik destek ve uluslararası çeşitli platformlarda belli kuruluşlar düzeyinde destek görüp temsil edilmeleri, teröristlerin ve kendieri adına çalışan örgütlerin önemli avantajlarından diğer bazılarıdır.

Çağımız terörizminin avantajı olarak sayılabilecek önemli sosyal etkinliklerinden birisi de, meydana getirdiği olumsuzluktan sadece ferdin zarar görenlerin etkilenmemeleri ve fakat halk arasında devlet memurları, hizmetlileri kademesinde de geniş ve çok kere temelsiz bir korku hali yaratarak demokratik rejimin işleminde arızalara sebebiyet vermesidir. Esasen çağdaş terörizm, hükümetleri ağır ve hürriyetleri kısıcı tedbirler almaya zorlamakta ve böylece rejim ile halk arasındaki bağları kopararak insanları rejime ve idarecilere karşı yabancılaşmaya gayret etmektedir⁽¹⁴⁾. Böylece terör örgütleri, bir taşla iki kuş vurmakta ve resmi güçler karşısında önemli bir avantaj daha sağlamaktadır.

Terör örgütü ve teröristlerin en büyük avantajlarından birisi de, bir sorumluluk anlayışına sahip olmamasıdır. İsteddiği yere baskın düzenleyip, masum insanları hunharca katledebilmekte, istediği kişi ve kurumları suçlayarak toplumdaki güven duygusunu pervasızca zayıflatabilmektedir.

TERÖRÜN İÇ KAYNAKLARININ KURUTULMASI NASIL SAĞLANABİLİR?

Terörizmi besleyen ülke içi etkenlerin ortadan kaldırılması için⁽¹⁵⁾:

1. Devlet güçlendirilmelidir,
2. Hükümet otoritesi yeniden kurulmalıdır,

(14) Sulhi Dönmezer, "Teröristlerin Rehabilitasyonu", Uluslararası Terörizm ve Gençlik, içinde (Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1987), s.96-106.

(15) Başbakanlık, Terör ve Terörle Mücadele ... s.81.

3. Toplumun bazı kesimlerindeki bozulmuşluk giderilmelidir,
4. Halkın yönetime güven ve desteği sürekli kılınmalıdır.

1. Devletin Güçlendirilmesi

Devletin ekonomik, siyasal ve sosyal açılardan güçlenmesi, sistemin işleyişinde rol alan kişi ve kuruluşların bencillikten, olumsuz kişisel ihtiraslardan ve açgözlülüğünden uzak durmalarıyla mümkündür. Çünkü bu duygular, insanların mutluluğu herşeye sahip olmaktan aramalarına ve sosyal sınıflar arasındaki kin ve hasedini büyümesine yol açar⁽¹⁶⁾.

Fertleri ve birimleri arasında, sistemin oturması ve davranışların kurumsallaşması açısından bir amaç birliği sağlayamamış devletler, bağımlı olmaya mahkumdur. Fert ve devlet, refah ve mutluluklarının, birbirlerinin varlığına bağlı olduğunun bilincinde olmalıdır. Çünkü, "demokrasilerde devletle bireyin kesinlikle barışık olması ilkedir. Birey, kişi haklarına ve kişiliğine saygıyı devletten bekleme durumunda olduğunu hissetmelidir"⁽¹⁷⁾.

2. Hükümet Otoritesinin Yeniden Kurulması

Politik iç çekişmeler, hükümetleri zayıf düşürmektedir. Böyle bir ortamda bütün baskı unsurları harekete geçer ve hükümet aleyhine sonuç alayım derken devletin zarara uğramasına yol açar. İktidar zayıflığı ve meydana gelebilecek otorite boşluğu, şer güçlerin arayışta bulamadığı bir ortamdır. Bu sebeple, nazik ortamlarda muhalefetin dozajı ve taleplerin düzeyi iyi belirlenmelidir. Bu tür bir olumlu yaklaşım, gelecekteki birlikliliklere de zemin hazırlar.

3. Toplumun Bazı Kesimlerindeki Bozulmuşluğun Giderilmesi

Kişisel çıkar hesaplarının yoğunluk kazandığı toplumlarda, yolsuzluk, iftira ve karalamâ, sosyal ilişkilerdeki bozulma had safhaya çıkar. Bunu aile bireyleri arasındaki ilişkilerin bozulması ve komşuluk bağlanularının kesilmesi takip eder. Böylece, çevresine ve içinde yaşadığı ortama yabancılaşmış tipler ortaya çıkar. Paylaşma duygusundan yoksun bu tipler, bütün çıktuların kendi menfaatlerine hizmet edecek tarzda dağıtılmasını arzu ederler.

Devlet, eğitim kurumlarını devreye sokarak "sosyal pazarlama" yaklaşımıyla toplumsal değerlerin yerleştirilmesine çalışır. Böylece topluma adapte olmaları için "sosyalleştirilmelerine" hız kazandırır.

(16) Erich Fromm. Sahip Olmak Ya da Olmamak (Çev: Aydın Arıtan), (İstanbul: Arıtan Yayınevi, 2. Basım, 1990), s.24-25.

(17) Ali Sait Yüksel, "Demokrasinin Temeli Birey", Cumhuriyet, 8 Mart 1994, s.2.

4. Halkın Yönetime Güven Desteğinin Sürekli Kılınması

Yönetimle halkın arasına girebilecek her türlü kişi, kuruluş ve etkinlikler etkisiz kılınmalıdır. Halkın güveninin sağlanması için sunulan hizmet standardının en üst düzeye çıkarılmasına çalışılmalıdır. Yönetimin, halkı müşterisi olarak algılayıp bir işletme zihniyetiyle onlara yaklaşması, olumlu ilişkilerin kurulması için gereklidir.

Refahın sağlanması, kaynakların adil dağıtımı ve adaletle yürütülen politikaların⁽¹⁸⁾ işlerlik kazanması, güven desteğinin sağlanmasına ve süreklilik kazanmasına yol açar.

Yukarıda sıralanan önlemlerin dışında, PKK terör örgütünün başvuracağı eylem programlarında hedef olarak belirlediği kişi, grup ve derneklerin işbirliği sağlanarak risk paylaşılabilir.

Ersever⁽¹⁹⁾, terör örgütünün belirlediği hedefleri şöyle sıralamaktadır:

- Devlet güvenlik kuvvetleri ve bunların istihbarat kaynakları,
- Türk Milliyetçisi örgütler ve bunların önde gelen liderleri,
- Doğu ve Güneydoğu'daki nüfuzlu ve popüler kişiler,
- Güneydoğulu milletvekilleri,
- Belediye başkanları,
- Aşiretlerin ileri gelenleri,

ve sosyal şoven olarak isimlendirdikleri tüm sol örgütler ve özellikle:

- Halkın Kurtuluşu Örgütü,
- Devrimci Halkın Birliği,
- Türkiye İşçi Köylü Partisi,
- Devrimci Demokratik Kültür Dernekleri,
- Özgürlük Yolu,
- Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları.

Görüldüğü gibi terör örgütü PKK, yurt içinde her kurum ve kuruluşu hedef olarak göstermektedir. Ayrıca yurt dışındaki elçilikler ve çeşitli tanıtım büroları da önemli diğer hedeflerdir.

Terör örgütün açtığı bu geniş cephe, güç kaybına yol açabilir. Hedef gösterilen unsurlar, asgari müştereklerde bir araya gelmek suretiyle önemli başarılar kazanabilirler.

(18) Bernard Schaffer, Can Equity Be Organized?. (Paris: Gower and Geoff Lamb Publishing Company Ltd. 1981), s.80-94.

(19) A. Cem Ersever, Kürtler, PKK ve A.Öcalan, (Ankara: Kiyap Yayın Dağıtım, 1993), s.51.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çeşitli bilimsel çalışmalarda ifade edilen genel önlemler burada da gereğine binaen belki sıralanacaktır. Ancak bu önlemlerin çoğu teoride kalmaya veya ölü doğmaya mahkumdur. Uzun veya kısa dönemli önlemlere karşı saldırılar önlenemediği ve yatırımlar hayata geçirilemediği müddetçe sonuç almak zordur.

Olayın temelinde eğitimsizlik yatmaktadır. Okuma-yazma oranı düşük ve çocuklarına bir hedef belirleyemeyen, ufuk açamayan ailerin çocukları teröre potansiyel malzeme olmaktadır. Bölge entellektüellerinin öncelikle bunu telafi edici politikalar üretmeleri ve devlet desteğini sağlamaları gerekir. Maddi durumu iyi, toplumsal statüleri yüksek kişilerin cehaleti ortadan kaldırmada seferber edilmeleri gerekmektedir.

Çünkü, terörün hakim olmasıyla vasıfsız ve fakir olan insanların canlarından başka kaybedecek birşeyleri yoktur. Varlıklı ve toplumsal katılımları fazla kimselerin meseleyi sahiplenmeleri gerekir.

Eğitim sorununun çözümlenebilmesi, öğretmenlerin, mahalli yöneticilerin ve toplumsal önderlerin (saygın kişiler, dini liderler, aşiret liderleri vb.) barışık olmasına bağlıdır. Kendi aralarında barışık olmaları yetmez; aynı zamanda devlet ile de ortak paydalarının olması lazımdır. Çünkü, bu insanlar toplum için "kanaat liderleri" konumundadırlar. Onların konuya olumlu yaklaşımları, sorunun algılanmasını kolaylaştıracaktır.

Olayın insandan kaynaklandığına ve çözümünün de onda olacağına inanıyoruz. Bu itibarla, yörede görevlendirilecek personelin titizlikle seçilmesi son derece önemlidir. Yöre halkının kültürünü bilen, dilini anlayan, zeki ve merhametli insanların iletişim kurlmaları daha kolaydır. Halktan kopuk yaşamayan ve görev yapmayı sıkıntı olarak kabul etmeyen bir anlayışın yerleştirilmesi gerekir.

Kişisel hatalar sebebiyle insanlara yöneltilen tehlikeleri, devlete yöneltiyormuş hissiyle büyütmemek ve bu anlamda devletin gücünü yanlış mecralara kanalize etmemek büyük önem kazanmaktadır.

Terör örgütü ve sempatanlarının yöre insanına ne verdiğinin detaylarıyla anlatılması lazımdır. Bitmeyen yatırımlar, kapalı tutulan eğitim kurumları, sönen ocaklar ve yok edilen umutların envanteri çıkarılarak, birer başucu kitabı şeklinde herkese dağıtılmalıdır.

Beklenmedik olayların, tabii felaketlerin ve yokluk günlerinin takipçileri spekülâtorlere karşı uyanık bulunulmalıdır. Her kötü dönem, kendi zenginlerini de türetir. Her olumsuz eylemin faturasının terör örgütüne çıkacağı hesabıyla ülkeyi kaosa sürükleyecek art niyetli kimselerin deşifre edilmesi ve toplumdan dışlanmasına özen gösterilmelidir.

Esas yapılması gerekenlerin "insan yönlü" etkinlikler olması gerektiği yönündeki düşüncelerimizi tekrar ifade ederek alınabilecek diğer bazı önlemleri de

şöyle sıralayabiliriz:

* Türkiye'deki terör olayının temelinde "etnik" ve "ekonomik" etkenlerin bulunmadığının bilimsel yollarla tesbit edilmesi gerekir. Bunun için her branşın bilim adamlarından bir heyet oluşturularak konu ele alınmalıdır.

* Terörün dış güçlerin desteğinde gündeme getirilmiş bir araç olduğu, temel sebeplerinin Ortadoğu politikasıyla ilgili tarihi boyutlarının var olduğu tezinin bilimsel verilere dayandırılarak ortaya çıkarılması lazımdır.

* İnsan hakları ve benzeri sebeplerle ülkeyi teftiş etme yetkisini kendilerinde gören batılı ülkelere, kendi ülkelerindeki terörü önlemede başvurdukları sansür, kısıtlama, kapatma, gösteri yasaklama, işten çıkarma ve sınır dışı etme gibi eylemlerinin ne anlama geldiğinin hatırlatılmasında tam bir kararlılık gösterilmelidir.

* Güvenlik güçlerinin icraatlarıyla yargının işleyişinde çelişkiler olmamalıdır. Yargılamadaki yetersizlikler ve gecikmeler, güvenlik güçlerinin moral düzeyini ve görev etkinliğini azaltır. Güvenlik görevlilerininin de kişisel duygularından arınmış bir tarzda işe yaklaşmaları esastır.

* Yörenin coğrafi şartlarına uygun yetiştirilmiş güçlerin daha etkili olacağı açıktır. Terör örgütünün yaptıklarına tepki/cevap olarak hareket edilmemeli, aktif olarak herhangi bir eylem gerçekleştirilmeden olay önlenmelidir.

* Yöneticilerin yanlış beyanatlar vermekten kaçınmaları ve işi uzmanlarına havale etmesi gerekir.

* Birlik ve bütünlüğü sağlayacak dinamiklerin devlet eliyle güçlendirilmesi ve terör örgütünün yarattığı psikolojik korkudan daha fazla bir güven duygusunun sağlanması şarttır.

* Ülkenin başka bölgelerindeki Güney-Doğulu vatandaşlarımızın her türlü tahrike karşı uyanık olmaları ve buralardaki insanlarımıza olayın gerçek sebeplerini anlatmaları gerekir.

* Onurlu bir dış siyaset güdülerek, komşu ülkelerin ayaklarını denk almaları gerektiği, diplomatik üslûpla hatırlatılmalıdır.

* Terör olayı topluma mal edilerek, zenginlerimizin maddi destekleri sağlanmalıdır.

* Medyanın olaylarla ilgili haber ve yorumlarının devletin birlik ve bütünlüğünü zedeleyici ve yöneticileri aşağılayıcı nitelikte olmaması gerekir. Bunun sağlanmasının hak ve özgürlüklerin kısıtlanması şeklinde algılanmaması gerektiğinin hatırlatılması lazımdır.

* Pazarlama bakış açısıyla, yörenin gerçek ihtiyaçlarının neler olduğu., yöre insanının ne istediği ve neleri istemediğinin tesbit edilerek politikalar üretilip stratejiler geliştirilmesi gerekir.

